

Quan parlem ens tornem estúpids

Sempre que algú et digui “la nostra amistat és més important que tot això”, vigila, perquè gairebé mai ho és. Un consell de la ja enyorada Nora Ephron

Quan l'estat t'amença de mort, la llengua deixa de ser una pàtria

Herta Müller, escriptora romanesa en llengua alemanya, fa una conferència al CCCB titulada *La llengua com a pàtria* i resulta que no suporta l'associació entre llengua i pàtria. “Només pots parlar de la llengua com a pàtria si no has experimentat l'exili forçós. La llengua te l'has d'endur vagis on vagis. En canvi, quan no et permeten formar part d'un col·lectiu, la pàtria és una cosa aliena. En una dictadura, pot passar que prohibeixin la teva llengua, o que parlis la mateixa llengua que els dictadors: aquí la llengua esdevé un element hostil”, afirma amb coneixement de causa la premi Nobel de literatura del 2009, víctima del règim de Ceaucescu.

“Quan l'estat on vius t'amença de mort, la llengua deixa de ser una pàtria. Com deia Semprún, la pàtria no és la llengua, sinó allò que es diu en aquesta llengua”. L'idioma alemany, raona, no té cap culpa del nazisme. No és la llengua la que fa les catàstrofes. “Hitler parlava un alemany vulgar, i els jueus que fugien d'Alemanya continuaven parlant alemany”.

“No em refio del llenguatge, és ple de trucs que em fan por i alhora

m'obsessionen”, diu i escriu Herta Müller. L'autora, pertanyent a la minoria germànica de Romania i exiliada a Berlín des del 1987, em desarma en dues frases: “Quan callem ens tornem desagradables, quan parlem ens tornem estúpids”.

Dic que em desarma perquè em fa sentir estúpida: sóc de parlar massa, em temo. El consol és que les dues frases les pronuncia algú que parla contra la por, algú que parla per sobreviure, algú que fins i tot ha rebut el Nobel per parlar molt i bé. Parlar quan l'interlocutor calla et fa sentir ben estúpid, sí. I corres el risc de dir (o escriure) estupideses: qui no trenca plats és perquè no en renta. Però callar és pitjor: quedes desagradable de cara enfora i les parau-

les no dites se t'acumulen com plats bruts a l'aiguera de l'ànima. Fins que es podreixen i et podreixen.

Entre explicar el que vols i explicar-ho tot, hi ha un abisme

Sóc de parlar massa i, no obstant això, sempre he sospitat que no sabia explicar a ningú tot el que em sacseja per dintre. Ni estirada en un divan. Em passaria com a Nora Ephron: “Una vegada ho vaig explicar gairebé tot al meu antic psicoanalista. Va morir l'any passat i quan vaig veure'n l'esquela vaig notar un gran alleujament: havia mort l'única per-

01
HERTA MÜLLER SAP DE PRIMERA MÀ QUE LA LLENGUA NO SEMPRE ÉS SINÒNIM DE PÀTRIA

02
NORA EPHRON, MORTA ALS 71 ANYS, PARLAVA D'ELLA SENSE COMPLEXOS

03
TENIR UN GOS ÉS UNA GRAN INVERSIÓ: ELL SÍ QUE SEMPRE S'ALEGRA DE VEURE'T

sona del món que sabia com n'estic, de boja. Em vaig sentir salvada”. Ho confessava la guionista en un dels articles aplegats a *Ensalada loca* (Anagrama). I no és que la Nora es dediqués a callar, precisament. Escribia en primera persona i feia servir la pròpia vida com a material literari. Però una cosa és explicar el que vols i una altra explicar-ho tot.

“Em peneixo de no haver-me passat la joventut embadalida mirant-me el coll –admetia a *El coll no enganya* (Angle)–. Mai se'm va acudir que enyoraria tant una part del cos que donava per descomptada”. Ni a mi, ai, que un dia parlaria en passat de la meva Nora Ephron.

Deu coses que Nora Ephron hauria volgut descobrir abans

No et casis amb un home de qui no t'agradaria divorciar-te. No compres res que sigui cent per cent llana, encara que no piqui especialment quan t'ho emproves a la botiga. L'avió no s'estavellarà. Qualsevol cosa del teu cos que no t'agradi als 35 l'enyoraràs quan en tinguis 45. Si la sabata no et va bé a la sabateria, no t'anirà bé mai. Quan els teus fills són adolescents és important tenir un gos, així hi haurà algú a casa que estarà content de veure't. Si només una tercera part de la teva roba és un error, estàs en una posició avantatjosa. Fes còpies de seguretat dels arxius. Els secrets no existeixen. No ho expliquis tot als altres. ♦